

Zgodnja DANICA

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi polji, in velja po pošti za celo leto 4 glđ. 60 kr., za pol leta 2 glđ. 40 kr., za četrtletja 1 glđ. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 12. kimovca 1873.

List 37.

Prava vera in lažnjive vere.

Nič ni bolj nezapopadljivo kakor muhasto obnašanje liberalcev v oziru na vero.

Ali je vera res tako vnešarna zadeva, da bi se smela na stran pušati? Če je Bog vredno spoznal zavolj razširjanja in ohranjenja prave vere svojega Sina na svet poslati in tolikemu terpljenju podvreči, da bi se ljudje po veri zveličevali; ali se smé potem veri še kaka časna reč, kaka časna zadeva in korist vstric staviti? Človeka z zdravim umom o tem še prašati ni treba, ker vsak pametni vé, da z večnimi dobrotami se časne nikoli primérjati ne morejo.

Sedanji čas pa je ena prvih brig pri liberalcih ta, da bi vernim ljudém pamet zmešali in neprevidne v svoje mreže zapletli z lažnjivimi nauki in vodili v oziru na vero.

Liberalci so molitev zaverгли, ti nesramni ljudje z molitvijo svoje gerde burke brijejo in smešijo ljudi, kateri z molitvijo neskončnega Boga časté; vera pa je dar Božji, ki mora človek veliko moliti, ako ga hoče ohraniti, ki ga je zastoj dobil in brez svojega lastnega truda. Kristjan si postal brez lastnega prizadevanja, ne boš pa kristjan ostal brez lastnega dela in truda! Ker je veliko ljudi, ki ne znájo darú sv. vere ne ceniti in ne zanj moliti in prositi: zato je veliko novih nejevernikov in brezvernikov. „Brez vere pa ni mogoče Bogú dopasti“, in: „Kdor ne bo veroval, bo pogubljen“.

Da človek vero skazuje, mora res verovati od Boga razodete resnice, spolnovati sveto postavbo Božjo, kakor sveta Cerkev uči in mu verovati in živeti zapoveduje. Kje pa je mogoče, da bi to storil tisti, kdor sv. Cerkev zaničuje, v kateri je ohranjena sv. vera, kateri je Bog izročil zaklade in pomočke zveličanja?

Prava vera je toliko imeniten dar Božji, da tega noben jezik izgovoriti, nobeno pero popisati ne more! Razodeta je bila prava vera v prvo od Boga Adamu, ki je bil prvi človek. Naslednjič jo je Bog oznanoval očakom, včasih po angelih, razodeval jo je po prerokih, ki so s čudeži in s prerokovanjem skazovali, da so od Boga pošiljani, da jim je od Boga navdajano to, kar učijo.

Kakor je respica le ena sama, tako mora biti le ena sama vera. Če ena vera reče, en sam Bog je; druga pa pravi: več je Bogov, je obdelano, da obédve ne morete pravi biti. Če ena pravi: Ne ubijaj; druga pa: „Ubijati smeš, je čisto očitno, da obé ne morete pravi biti! Če ena pravi: „Le eno je potrebno... išite najprej Boga“; drugi pa pravijo: „narodnost je prva“; je očitno, da oboje ni resnica.

Pravo vero zamoremo najti le samo v sv. rimskokatoliški Cerkvi, ker le ona sama ima ohranjeno čisto

in nedotaknjeno razodenje Božje; le samo to je vstanovil Jezus Kristus, pravi Bog in pravi človek, in razširjali in oznanovali so jo aposteljni in njih nasledniki do današnjih dni. Ona sama ima resnične znamenja, ki so nam porok, da je ta vera res od Boga razodeta. Te znamenja so: edinstvo, svetost, vesoljnost in apostoljstvenost.

V resnici je rimska Cerkev edina; zakaj vsi dobri katoličani, če tudi so po vsem svetu raztreseni, imajo ravno tisto eno in edino vero, en in ravno tisti nauk, in so podložni enemu in ravno tistemu poglavarju, ki je rimski papež, ki kakor vesoljni oče gospoduje in vlada vso katoliško držino. — Povsod so ravno tisti pomočki zveličanja: ss. zakramenti. Berž pa ko kdo prične nauke mešati in ne sprejme vsih, je že ločen iz Cerkve kakor nepravo zerno, kakor ljulika. Tako se je zgodilo poslednji čas z Döllingerjem in drugimi odpadniki ter s tako imenovanimi „starokatoličani“, ki so se jeli puntati zoper lastno svojo Cerkev. Vsak podučeni vé, da ti ljudje so ravno tako malo „starokatoličani“, kakor malo so razkolni greki „staroverci“, — le slepiti hočejo ljudi s tem imenom. Ravno tako vsak podočen katoličan vé, da berž ko kdo rogovili zoper papeža in ga noče več spoznati za poglavarja sv. Cerkve, se je taki že ločil od katoliške edinosti, on ni več v občestvu svetnikov, ne več v katoliški družbi: on je razkolnik, ločenec ali šizmatikar. V resnici nezapopadljivo je, kako brez premislika v tako nezmerno važni reči nekteri delajo, ko govoré, pišejo zoper papeža, namestnika Kristusovega ter narod motijo! Pohujšanje je neznansko in odgovor strahovit za tiste, „ki tergajo Kristusovo obleko, ki je njegova Cerkev.“ Vsak tedaj naj vé in pomni, če papeža ne časti in ne spozná več za vesoljnega poglavarja sv. Cerkve, če mu podložnost, pokoršino in spoštovanje odreče: da taki ni več v edinosti sv. katoliške Cerkve, — on je razkolnik. Varite se toraj zapeljivcev, ki gerdo govoré ali pa pišejo zoper rimskega papeža, kateri je namestnik Jezusa Kristusa.

Sveta mora biti cerkev, da je prava. Sveta je po svojem začetniku Kristusu; sveta po svojih naukih, ki jih priznava in uči; sveta po svojih zakramentih, ki jih deli. Sveta je, ker jo je neštevilno svetnikov s pre-slavnimi čudeži in svetimi djanji razsvetlovalo ob vsih časih, ker je več milijonov mučencev, poterjevanih od Boga, nji v spričevanje svojo kri prelilo. Sveta je katoliška cerkev, ker vse svoje drage sinove in hčere k svetosti napeljuje in jih želi posvetiti. Res je, da vojskovalna Cerkev ima tudi še slabe, ima tudi še grešnike (ne pa vendar krivovercev, ki se njenim naukom ne podveržejo) v sebi, ktere bode izločila še le zmagovalna Cerkev, ker tukaj je čas vojske in poskušnje. Madeži posameznih udov njene lepote ne morejo ska-

liti, naj si so taki madeži nad nizkimi in višimi, ali tudi naj višimi; tukaj ima vsak še prostost: storiti dobro ali hudo, ker brez prostosti je zasluženje nemogoče. Zato je tudi Kristus poglavarju sv. Cerkve dal pravico nezmotljivosti v nauku; ni mu pa dal pravice negrešljivosti.

Vesoljna, katoliška mora biti prava Cerkev, ker obsega vse kraje in vse čase. Jezus Kristus je obljubil, da njegov evangelij se bode oznanjeval po vsem svetu, in res vidimo, da rimsko-katoliška Cerkev ima svojih otrok po vsem svetu, ki so v trdni zvezi in edinosti s papežem in spoznavajo nauk, ki se oznanjuje po vsem svetu. Ta cerkev je za vse čase, med naj strašnejšimi kervavimi preganjanji je imela svoje vernike po vseh krajih več ali manj, kakor v mirnih dobah. Na Japonskem se je več stoletij celo po pregnanih in pomorjenih duhovnih ohranila. Na Francoskem je proti koncu unega stoletja vse mesarske klanja divjih prostomišljakov niso mogle zatreti. Sedanji čas so skor vse katoliške vlade vero zapustile in postale „konfesijonslozne“ ter ne delajo razločka med pravo vero in med krivimi verami. Zraven tega so se prikazali liberaluhi, ki se razodevajo za očitne sovražnike svoje lastne vere, ker vidijo, da jim vera žepov ne polni in k tolstim službam ne pomaga. (Naj bi pa to bilo, precej bi vzeli „gebetbuche“ v roke.) So tudi taki, ki vero odrivajo in pravijo: za narodnost je v prvi versti skrbeti. To so nekaki malikovavci. In lejte! pri vsem tem, da vse, kar ima, bi djal, veči moč, je veri herbet oberno, vendar katoliški narodi v veri ne pešajo, temuč se še bolj za vero vnemajo in še z večji serčnostjo jo očitno pričajo. Ravno te dni je pravil neki gospod, ki je bil na Dunaju, da je sicer na tako močno pojudenem Dunaju vidil, s koliko pobožnostjo so obilne množice na glas molile po cerkvah 40urno počevanje sv. Rešnjega Telesa, zaporedoma moški in ženske; da je bilo vsak dan po cerkvah prav veliko ljudi pri sv. Obhajilu (tudi prav veliko moških, gospodov; ne le samo večji del ženskega spola, kakor v poškricali Ljubljani); da so pri prenašanju ss. zakramentov v novo Cerkev z veliko pobožnostjo na glas peli itd.

Prava cerkev je poslednjič apostolska, zakaj ves njen nauk je od Jezusa in iz apostolskih časov — od uka o sv. Trojici pa do papeževe nezmotljivosti; če so mnogi nauki v cerkvenih zborih bili bolj pojasnjeni in določeni, zato ne more nihče reči, da so novi, da niso apostolski. Spričevanje 19 stoletij skazuje popolnoma in do čistega, da Jesus Kristus je bil postavil sv. Petra poglavarja sv. Cerkve in da on in drugi apostoljani so bili razširili nauk sv. evangelija po vsem svetu. Za sv. Petrom so nasledovali papeži, ki so brez preterganja vladali Kristusovo Cerkev do današnjih dni.

Za drugimi apostoljani so nasledovali škofje, ki so vsak čas in v vsakem kraju bili z verniki vred s papežem en ovčnjak, zakaj spoznavili so Kristusa za naj višega nevidnega Pastirja in poglavarja, rimskega papeža pa za Njegovega namestnika in vidnega poglavarja sv. Cerkve. To predstvo rimske Cerkve je za nas katoličane neizrečeno veselo in tolažljivo, zakaj le sama naša Cerkev stopa od Pija IX nazaj od papeža do papeža pa do sv. Petra, apostolskega poglavarja, ki ga je bil Kristus sam postavil kakor nezmotljivega poglavarja vesoljne apostolske Cerkve. (Konec nasl.)

Pogled

v bivše pruske obravnave o tako imenovanih cerkvenih postavah.

Ker sedaj po Pruskem taki šum ženejo, kako bodo katoličane z novimi (ne-)verskimi postavami stiskali in

terli, kar so tudi že dosti po turško začeli, toraj ne bode škodovalo se nekoliko nazaj ozreti v posnetek zadetnih obravnav o tej reči. Ravno te obravnave bojo pokazale, če ima res Bismark toliko prijateljev in toraj veliko upanja, da bi konečno zmagal s svojim divjim samosilstvom.

Omenjena postava je bila v spodnji zbornici sprejeta z 226 glasovi proti 108. To je spoštljiva manjšina. V gosposki zbornici je sicer tudi zmagala, pa s slabo večino, namreč s 93 glasovi zoper 63. Strašno se je natezala vlada za to zmago, ki bode njen padec prej ali poznej. Poterjeni pruski patrijoti, kakor grof Lippe, baron Manteuffel, bar. Zedlitz-Neukirch in drugi so glasovali s katoličani zoper Bismarka. Grof Landsberg je imenoval te postave državi sovražne, necerkvene, nemške, ki begajo ljudstvo, ne morejo pospeševati veljave vladarjeve; katoličani pridejo v obupni stan: ali svojemu Bogu nezvesti biti, ali pa postavam pokoršino odreči. Nenemške so postave, ker budijo verski razpor in pri tem je nemška edinstvo nemogoča. — Od taci mož naj bi se učili patrijotizma tisti, ki hočejo res Avstrijani biti in ne razdiravci Avstrije! Zedlitz je kaj resnično opomnil, da že s šolsko nadzorsko postavo, s kancel-paragrafom je evangeliška cerkev škodo terpela, ne pa katoliška, ktera zaradi svoje čverste edinstva lahko zaupljivo v prihodnost gleda. „Liberalizem“ ima lepo besedo „svobodo“ v ustih, skušnja pa uči, da le gospodovati hoče. — Bismark se je v odgovoru med drugim zlagal, da se na pruskem Poljskem v šolah pobija nemški jezik, zato blezo, ker se Poljci nočejo in ne morejo od danes do jutri ponemčiti. To je taka, kakor na Slovenskem: vendar še huje, ker ima Bismark veči moč. — Grof Lippe je rekel: Mi smo s to premenjavo na potu revolucije in mi trinožimo katol. Cerkev in tudi evangeliško; tega trinoštva pa se jest nočem vdeležiti... (Hört, hört!!)

Pl. Senfft Pilsach pravi, da evangeliška cerkev je s tem v veliko večji nevarnosti, kakor pa katoliška. Ta predlog ima prav za prav jugovsk vir. Od grofa Galena mora Bismark naravnost slišati, da mogunški škof govori ravno nasprotno tega, kar mu je Bismark podtikal. (Pravi poštenjak — ta Bismark!) Kar se tiče nezmotljivosti, je to čisto notranja cerkvena zadeva. — Pl. Kleist Retzov tudi odgovarja Bismarku: To je neresnica, da te postave vere in cerkve ne tičejo. Cerkev ni samo od unega sveta, ona je od Boga postavljena, s svetnimi udi previden organizem za ohranjenje in izročevanje resnice... Na strani pravice stoji božja moč, toraj naj se pač izprašujejo, preden boj začne... Če bo tako se delalo, nima cerkev nobene vstavne brambe več pred državino samovoljnostjo. Kar se tiče prepira s škofom Kremencem, bo moral evangeliški cerkveni vrad ravno tako delati, kakor škof. — Ugovarjalo se je tudi z vatikanskim sklepom in sillabusom... ali kancler je sam rekel, da oklic nima nič v sebi. Ali se sedaj sme iz taci razlogov začeti vojska na življenje in smert s katoliškimi podložniki? — Vravnavo kultusministra, kateri poznavski škof nasprotuje, naj se res zaverže, ker verstvo se mora učiti v maternem jeziku, kateri edini do serca gre... Tudi so zavračali na češ-načelno sovražljivost katol. cerkve do države. Toda potem takem bi nikoli ne bili smeli z njo miru sklepati, nikoli kraljevih patentov v njeno zavarovanje dajati, potem se morajo katoličani iz Nemčije iztirati! Ako tega nečete, pustite jih živeti! — V takem pomenu je govoril ta pošteni protestant čez pol drugo uro. Naj bi se pač mnogi avstrijski izdajavci svoje katoliške Cerkve od njega kaj učili! — Grof Krassov je skazoval, da te predložene cerkvene postave proté človeškemu

družinstvu, ker obrnjene so zoper njegovo naj terdnejši brambo, zoper cerkev.

Baron in prejšnji ministerski predsednik Manteuffel ne razume, kako so mogli cerkvene postave delati brez prašanja cerkve, kar je vendar potrebno, ako se imajo med cerkvijo in državo meje vrnjavati, kakor se govori. Bizmark je rekel, da se praša, ali bo „kraljestvo“ ali „duhovstvo“ („Königthum“ oder „Priesterthum“), po njegovi misli pa bi se veliko prej moralo reči: ali „kraljestvo“ ali „derhal“ (Königthum oder Proletariat). On (govornik) vé, da njegov glas se mu bo na visokem mestu za zlo vzél, meni pa se s tim tolažiti, da mu bode kmali na drugem mestu odgovor dajati od tega, kar je delal, kakor od svojega glasovanja, toraj bo glas oddal zoper predlog, kateri cerkvi žuga hudo škodo.

To so le nekteri stavki iz govorov zoper Bizmarka in bizmarkovstvo. Spoznati pa mora vsak: dokler so taki možje na Nemškem, liberalstvo in frajmarstvo ne bo nič opravilo.

K sklepu pa moramo še pristaviti silovito tehtne besede, ki jih je izustil med drugimi grof Prašna v zbornici, namreč:

„Zgodovina uči, da vse rovarstva so se z rogovilstvom zoper Cerkev pričele, in z rogovilstvom zoper kralja končale.“

Ta neoveržljivi pregovor, z zlatimi čerkami natisnjen, naj bi se tudi avstrijskim liberalnim poslancem v zbornici na steno obesil.

Na Poznanskem je med katoličani le ena sama stranka, odkar je jel Bizmark tako gerdo s katoličani počenjati. Duhovstvo, plemstvo in ljudstvo se skušajo nadškofu adrese vdanosti zbirati in pošiljati. Liberalno babilonstvo se kaže zmiraj bolj červovito.

Dopisť

med rimskim in francosko-cesarskim dvorom pod Napoleonom I. leta 1808.

(Dalje.)

Kardinal državni tajnik Gabrielli piše vitezu Albertinu, opravniku italijanskega kraljestva, in naznanjuje vžaljenje sv. Očeta, da je Napoleon svoje žuganje spolnil. Ta mogočni vladar, v čegar roke so Njih Svetost sami pred altarjem žezlo in palico pravice položili, je tako deleč zašel, da je zoper vso pravico papežu naj lepši del še ostalih dežel ugrabil, namreč, Urbino, Mačérato, Jakinsko in Kamerino. Dalje pravi po besedi:

Ali kako se je móglo začudenje sv. Očeta še le množiti, ko so vidili, da tisti cesarski sklep je bil spisan en dan poprej, kakor pa opomba gosp. Champagny-a. Po tem tedaj je bila osoda (rop) štirih okrajin že določena še preden je minister svoje predloge ponovil in svoj odgovor na to dobil.

Njih sterjenje se je še bolj zvikišalo, ko so vidili, da pravdni vzrok tega oropanja se stavi v to, ker se sv. Oče vedno branijo z Angleži vojskovati se, in z italijanskim in napolitanskim kraljem zvezo storiti.

Neprenehoma pa so Njih Svetost naznanaovali, da ne Njih visoka čast, kakor služabnik miru in namestnik Bogá miru na zemlji, ne Njih lastnost kakor poglavar sv. vere, kakor vesoljni pastir in občni oče vsih vernikov, ne svete postave pravice, ki jo morajo varovati in braniti kakor opravnik Bogá, vira vse pravice, Jim ne dopusté pristopiti k stalni vojni zistemi, in še manj vojske napovedovati britanski vladi, od ktere niso ne nar manj razžaljeni. Sej sv. Oče so vendar njegovo veličanstvo živo prosili premisliti, da oni nimajo sovražnikov in jih imeti ne smejo, ker so Kristusov namestnik, ki ni prišel na svet sovraštev podžigat, ampak jih zatirat,

in da ne morejo za vselej sebe in naslednikov zavezovati, da bi se po cesarjevi volji za tujo reč vojskovali.

Sej Njih Svetost so vendar tudi omenili neštete škode, ki bi se godila veri, ako bi se stalni zavezi pridružili; sej so dali prevdariti, da brez omažežanja svoje časti, brez nakopovanja splošne sovražljivosti, in brez izdajstva svojih dolžnost in svoje vesti se niso mogli v nevarnost postaviti, s ponudeno zvezo postati sovražnik vsacega vladarja, tudi katoliškega, in prisiljeni biti zoper njega se vojskovati. Ali vsi z očetovsko pohlevnostjo razloženi in ugovori se še poslušali niso.

Nadalje je prav čverstvo iz zgodovine in drugotno overžen in zavrnjen Napoleonov ugovor, ki pravi, da korist obojnega kraljestva in pa prid italijanske in napolitanske vojne zahteva, da njune zveze ne loči nobena sovražna moč. Napoleon je papežu tudi zabavljaj, kakor smo vidili v poprejšnjih dopisih, da Karol Veliki je papežem podaril njih posestev, to pa „v blagor keršanstva, in ne v korist sovražnikom naše svete vere.“ Na to lisičnost je papežev tajnik to-le odgovoril:

Zadostno znano je, da uni veliki in slavni samovladar, čigar spomin bode Cerkev vedno blagrovala, sedaj posiljenih okrajin svetemu Prestolu ni podaril. Znano je, da rimski papeži so v veliko bolj davnem času od jutrodeželskih cesarjev zapušene ljudstva s tim v posest vzeli, da so se jim te ljudstva prostovoljno podvergle. Znano je, da poznejši čase so Longobardi posedli razvlado Ravensko in Pentapoliško, v katerih so bile tudi papeževe okrajine; Pipin, Karola Velikega slavni in bogaboječi oče, pa jim je te dežele zopet vzel in jih je s podarilnim pismom povernil papežu Štefanu; znano je, da uni veliki cesar, svitlost in občudovanje osmega stoletja, pobožnega in velikoserčnega djanja svojega očeta Pipina kratko in malo ni preklical, temuč ga je pod Hadrijanom odobril in poterdil, in da on, ne da bi rimski Prestol njegovih posestev ropal, je veliko več na to mislil, odtergane mu zopet pridobiti in pomnožiti jih. Znano je, da je celo v svojo oporoko djal razločno postavo za svoje sine, da naj te posestva z orožjem branijo, in da svojim naslednikom ni nobene pravice prideržal, da bi smeli tisto preklicevati, kar sta on in njegov oče Pipin storila v korist Stolu sv. Petra; da njegova volja se je obračala na to: rimske papeže braniti zoper njih sovražnike, ne pa jih siliti, da bi si sovražnikov z draženjem nakopavali; da deset po Karolu Vel. preteklih stoletij, tisuč lét mirnega posestva, storí odveč vsako nadaljno preiskovanje; in ko bi tudi uni pobožni vladar namesto une okrajine nazaj dati, ali jih naravnost darovati, jih bil le v blagor keršanstva povernil ali daroval; sej je tedaj vendar bolje ravno za nje, ali bolj prav reči, za blagor katoliške vere bolje, da sveti Oče z vsimi živé v miru, da ničesar jeze ne dražijo, in se ne vtikajo v nobene politiške prepire.

Ako se je zoper tiste papeže toliko ropotalo, kateri so tudi v naj pravičniši reči se vojskovali, sv. Oče ne umejo, kako bi se jim to v pregreho šteló, ker se branijo, ko Jih vendar nihče ne draži, samo po tuji volji v vojskini stan veri in svojim podložnim v škodo se postavljati.

Sv. Oče ne morejo zakrivati britkosti zavolj razžaljenja, ki se jim godí v omenjenem določilu, v kterem je na koncu rečeno, da podarilo Karola Velikega se ni zgodilo v prid verskim sovražnikom, in Jih tako krivičijo, kakor da bi s tim verske svete koristi izdajali.*)

*) Ali ne počenjajo Napoleonu I. podobno sedanji verski preganjavci, ki se duhovnom krototajo: Vera ni v nevarnosti, le Vi sami jo v nevarnost spravljate?

To krivičenje je sv. Očetu globoko v dušo seglo, ki že čez tri leta preganjanje terpé, in terpé pa ravno za blagor vere in za spolnovanje dolžnost svoje apostolske službe...

Terpé, ker določnih in večkrat ponavljanih načel niso mogli priznati, t. j.: da sv. Oče so sicer Rimski nadvladar, Njegovo veličanstvo (Napoleon) pa Rimski cesar; da sv. Oče so Njegovemu veličanstvu v svetnih rečéh podverženi, kakor je ono Njim v duhovskih rečéh; da cerkvena država je lastnina francoske cesarske države in njihov del itd.

Slovesne prisege, ki so jih sv. Oče prisegli za obranjenje prostosti in nenavezanost, ki ste tolikanj potrebni za blagor katoliške vere in svobodno zverševanje Njih duhovne oblasti, so Jih resno odvrčevale, da tako razdajanih in škodljivih načel niso odobrili.

Terpé preganjanje, ker niso se mogli zediniti z zahtevo Nj. veličanstva, da naj bi za zmiraj volili toliko francoskih kardinalov, kolikor je treba, da bi se z njimi napolnil tretji del sv. kolegija; zakaj s tem bi podkopali podlago njegove vstanove, segli v samostojnost Svoje duhovske oblasti, ter bi odperli pot k tistim nezgodam in razporom, ktere Kristusova Cerkev toliko obžaluje...

Če se to more imenovati izdajstvo zoper sveto versko korist, bo sodil Bog, Cerkev, sedanji in nastopni svet.

V daljnem skazovanji pravi kardinal, da nobena okoliščina ne more opravičiti ugrabljenja papeževih dežel. Rimska cerkev je lastnica teh posestev, ne papež, kateri jih ima le obvarovati in braniti. Ta cerkev je od prvih pomirivnih dni za Konstantina po pobožnosti vladarjev in ljudstev v začetku dobivala obširne posestva, pozneje pa tudi dežele. To se je dogodilo po posebni previdnosti Božji, da je Cerkev svojo duhovno vladavo zamogla opravljati z večji častitljivostjo, svobodo in uspehom. To Cerkev zdaj hočejo potlačiti in spolnovanju njenega božjega pervaštva zadržke staviti.

Sv. Oče ne morejo dalje zadosti obžalovati, da v tem trenutku, ko Napoleon rimskemu Prestolu ugrablja del njegovih držav, zraven žuga s svojim zakonikom (postavodajskimi bukvami), zoper ktere se je dostikrat pritožil cerkveni poglavar, pa zastoj, ker obsega ukaze, zlasti v oziru na zakon in zakonsko ločitev, ki so nasproti postavam Cerkve in evangelija.

Nadalje so overženi Napoleonovi razlogi zaradi potnih listov papeževga poslanca v Parizu in zaradi preganjanja kardinalov, katerih praznost in hinavšina je že tako očitna. Kdo ne vidi, pravi kardinal, da ta naredba ima namen, Njih Svetosti nemogoče storiti, da bi zamogli še svoje svete dolžnosti spolnovati, da hoče Njih sveto starašinstvo razrešiti, cerkveno vladavo zvesti, in sv. Očetu ugrabiti poslednje tolažilo, naj dražje osebe pri težkem in že podvezanem spolnovanju Njih službe.

Papež ni le samo škof v Rimu, kakor je bilo tudi neprav rečeno; temuč je ob enem pastir vesoljne Cerkve, ima toraj pravico izmed vsih narodov na zemlji voliti si služabnikov in sodelavcev svoje apostolske službe. V resnici že od začetka kršanstva rimsko duhovstvo ni bilo zbirano samo izmed Rimljanov, ampak iz vsih narodov, kar je očitno iz števila tistih, ki so v prvih štirih stoletjih rimske Cerkve zasedali prestol sv. Petra.

Poslednjič Njih Svetost glasno in v obličji vesoljnega sveta kličejo in oporekajo zoper posiljenje svojih držav. Slovesno naznanujejo, da je to ugrabljenje krivično, neveljavno in brez moči; da postavnim lastninskim in posestnim pravicam Njih Svetosti in Njihovih naslednikov iz tega ne more izvirati nobena

škoda, in ako Jim nasilstvo jemlje njih izvrševanje, da vendar oni le-to v svojem pomenu nepoškodovano ohranijo, ter sv. Prestol zamore zopet djansko posest v roke vzeti, kadar bode dopadlo zvestemu in pravemu Bogu, ki s pravico sodi in se vojskuje...

Iz Kvirinala 30. sušca 1808.

Novo poganstvo

obeta omiko, svobodo; razširja divjaštvo in sužnjost.

Ako prebiraš liberalne časnike novega kopita, o vsaki priliki naletiš na vodila in načela, ki jih prepisujejo iz socialistov, prekucuhov, rudečkarjev, in si domišljujejo, kdo vé, kaj so novega povedali. Marsikaj hočejo vediti, samo tega ne vedó, da sami nič ne vedó, — saj nič prida ne.

Silijo nazaj v poganstvo, ne vedó pa, da v poganstvu je naj večje trinoštvo. Zaveržejo vladó „iz Božje milosti“ in čenčajo o vladi iz ljuške milosti in nadoblasti; ne vedó pa, da ravno v rimskih in greških demokracijah je bilo naj manj svobode. Merzi se jim nad „kerškansko prostostjo“ in hvalisajo prostostne vzore Grekov in Rimljanov. Kedar slišijo o svobodnjaških republikah nekdanjih časov, si mislijo neki elisium politiške svobode, da ji ni enake; bilo pa ni dosti družega, kakor sužnjost, zanikarnost, zatiranje nezmožnih. Naj večí del prebivalstva pri njih ni imel nič, prav nič politiške prostosti. Manjšina je živela svobodno, in to svobodo je zidala na nesvobodo, na potlačenje večjega dela prebivalstva. Naši novi svoboduharji, ki hočejo svobodo na brezverstvo in nejeverstvo staviti, v pohlepi po gospodovalstvu niso ne za dlako boljši od ajdovskih trinogov. Oni hočejo ljudstvo osvoboditi od vere, da bi ga potlej toliko ložej sami sebi podjarmili.

Atenska država je v času svojega naj večjega cveta štela kacic 500,000 prebivalcev, in med njimi je bilo 135,000 svobodnih in 365,000 sužnjev. Korint je imel 460,000 sužnjev, mali otok Aigina 470,000. V Rimu je bilo primeroma manj sužnjev, pa vendar obilno. Pod Avgustom je mesto vesoljnega sveta imelo 2,265.000 duš, in sicer 1,275.000 svobodnih, 50,000 tujcev, 940.000 sužnjev (C. Höck, röm. Gesch. I, 2. p. 390). Marsikteri bogati meščani so imeli na tisoče sužnjev. C. Cecilij Klavdij Izidor, izprostenec, je v svoji oporoki zapustil svojim dedičem 4,116 sužnjev, 3,600 volov in krav, in družih govéd 257,000 (Plin. XXXIII, 10, 135). Ni toraj čudo, ako so govorili o čedah dékel in o legijonih sužnjev.

Kako vse drugač je delala in dela katoliška Cerkev. Kjer koli ona zmaga s svojimi naj svetejšimi nauki, mora trinoška sužnjost zginiti. Ne govori zastoj evangelij: „Resnica vas bo osvobodila.“ In vendar svoboduharji vero odstranjujejo, in v ajdovstvo nazaj silijo!

Na to pa bojo zopet odgovorili: „Ni res, vera ni v nevarnosti.“ Ali pri tem izgovarjanji vendar ob enem vsako priliko s kljuko snamejo, da vero psujejo, ker „pobožnost“ naravnost zasramujejo, zakaj njih trud na to gre, da bi besedo „pobožen“ „pobožnost“ z več drugimi smešno storili in „pobožnost“ samo v slabo ime pripravili, zaničljivo storili. Ravno ta namen ima njih zaničljivo zmerdovanje zoper molitev, božje pota itd.

13. avgusta lanskega leta so taki oznanovalci lažnjive prostosti v shodu v Monakovem rekli: „Socialisti (rudečkarji) malo derže do formskih berklarij.“ In zopet: „Ljudska nadoblast le zamore na dan stopiti, ako se mistiško sleparstvo odpravi.“ V tacih stavkih, ki jih nahajamo bolj ali manj očitne po demokratiških listih, je rečeno, da socijalni demokrati vero sovražijo in ho-

čejo na podlago novošegnega poganstva staviti svojo splošno rudečkarško republiko.

Z rudečkarji v en rog trobi skrivna zveza rudečkarških mavtarjev. Oni hočejo vstanoviti vesoljno republiko po kalupu francoske revolucije od l. 1789, zato preslavlajo tisto strahovito klanje in človeško mesarjenje; in 2. išejo vse vere pokončati. Od tod izvira njih zasramovanje in zasmehovanje vere in duhovstva po liberaluhovskih časnikih. Frajmavarstvu je vsaka vera vraža, in jo dihti izkoreniniti. (Tudi narodnost je tem mavtarskim „skrivalcem“ le „predsoja, česar pa naši svoboduharji niso začeli še posnemati.) Na obzidji v Parizu je bilo mavtarstvo vstric rudečkarstva razvilo svojo zastavo, kar obširniše skazuje „Freib. Kirchenbl.“ Tako novo poganstvo, ki se baha z omiko in svobodo, namérja in razširja le sužnjost in trinoštvo.

Duh keršanstva pa naravnost zahteva za slehernega, še tako prostega, pravico. Nobeden ne sme biti zatiran, z datvami in davki preobkladan, k ničemur siljen, kar ni primerno pameti, človekoljubnosti, ali ob kratkem, keršanski ljubezni. Ne na Rimskem pod papežovo vlado in ne drugje, kjer se je res delalo po keršanskih načelih, se nikomur ni godila krivica. Le samo kjer se je keršanstvo vkoreninilo, tam je cvetlo in gospodovalo človekoljubje; pešalo pa je, ko je n. pr. pod goropadnim birokratizmom v vsih krogih jela zginevati djanska vera in je bila pri velikem delu le še po imenu; skrivaj so bili mnogi goli nejeverniki, ki so vero, Cerkev in duhovstvo tako merzili, kakor zdaj liberaluhi. Pravijo, da norci in pijanci govoré to, kar mislijo, in pomnim, ko sem bil svoje dni filozofijo (osmo šolo) doveršil, da že takrat mi je eden peresnih gospodov, ko je bil nekoliko terčen, hotel v glavo vcepiti, da vero so duhovni izmislili. Bil sem že toliko podučen, da sem ga vedil zavrniti, če tudi se veliko zabavlja čez nekdanje šolstvo. Djansko keršanstvo samo tedaj, katero edino je pravo, osrečuje narode.

Poganstvo, bodi si skrito ali očitno, je sužnjost in pelje v sužnost in trinoštvo.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Naznanilo

o stanju katoliškega misijona v srednji Afriki od začetka malega serpana 1873.

Katoliški misijon v srednji Afriki je l. 1872 od Propagande po privoljenji Njih Svetosti papeža Pija IX od serafinskega reda prevzel zamurski vstav v Veroni. Apostoljski misijonar Daniel Komboni je bil izvoljen za provikarja srednje Afrike. Njegovo prvo opravilo je bilo, da je prebivalcem v Hartumu oskerbel dekliško šolo pod vodstvom ženskega cerkvenega reda, kar so prebivalci močno želeli. Iz ženskega vstava sv. Jožefa v Kairi se je nekoliko redovnic preselilo v Hartim v ta namen.

Katoliški misijon za srednjo Afriko sedaj obsega naslednje naprave. A. V Veroni 1. Vstav za afrikanški misijon, ki odgojuje mlade duhovne in klerike za ta misijon, poskuša poklic le-tih, kakor tudi katekistov (učenikov za keršanski nauk) in rokodelcev, kateri želé za pomočnike služiti pri misijonu. 2. Vstav ženski za Afriko, ki odgoja pobožne in goreče redovnice (nune), ktere so odmenjene ženske vstave vladati v srednji Afriki. 3. družba „dobre Pastirja“, ki zbira darov in pomočkov za ohranjenje omenjenih dveh vstavov.

Vstanovitelja (l. 1867) teh naprav sta, mil. gosp. škof markeze Canossa v Veroni, in sedanji provikar

gosp. Dan. Komboni; 1872 pa sta za prva dva vstava pridobila dve lastni hiši.

B. V Egiptu ima 1. Hišo pri „presv. Sercu Jesu-sovem“, ki je pod vodstvom prvega vstava v Veroni, in odreja mlade zamurce ter jih podučuje in odgoja za misijonarje zamurskih rodov. V tem vstavu se tudi evropejski misijonarji privajajo afrikanškega podnebja in pridobivajo si potrebnih spretnost in znanstev za une kraje. Poslednjič je namen tega vstava tudi podučevanje in spreobračanje zamurcev, ki stanujejo po Egiptu. Ta hiša obsega misijonarje, katekiste in pomočnike za zamurce in ima tudi bolnišnico za zapušene zamurce.

2. Hiša „pri sv. Marijnem Sercu“, ki jo vodijo Sestre (redovnice) sv. Jožefa, versko odgojajo mlade zamurke, jih podučujejo v ženskih ročnih delih, da bodo sčasoma same razširjale vero in oliko med svojimi rojaki. V tej hiši so: redovnice, zamurske deklice, ki se misijonu izročé, odgojiše in majhna bolnišnica za zapušene zamurke.

3. „Hiša sv. Deržine“ ima in oskerbuje očitno šolo v stari Kairi po černih misijonarkah za deklice vsake barve in slehernega verstva.

Ti vstavi so že čez pet lét v stari Kairi in šole so obilno obiskovane; toraj so višji že večkrat doživeli veselje, da so učencev in učenk sprejemali v katoliško Cerkev. 20. vinotoka 1872 so bili od gosp. provikarja keršeni trije zamurci in štiri zamurke. Ne le latinski katoličani, ampak tudi kopti, maroniti, mohamedani in protestantje so bili pričujoči pri tem sv. opravilu. Silo ginljivo je bilo 8. grudnia 1872, ko je č. o. Pij Hadrijan, sam zamurec iz Abisnije, kerševal dvajsetletno zamurko, ki se je izučila v starokairski šoli.

O. Pij je študiral v Evropi in pridružil se je provikarju Komboni-u za misijonarja.

C. V Kordofanu. L. 1871 je bil monsign. Komboni poslal nekaj ljudi v Kordofan, da bi kje tam dobil primeren kraj za misijonski stan. Izvolil si je bil v ta namen dva svojih naj boljših misijonarjev v stari Kairi, čč. gg. Stanislava Karčereri-a in Jož. Franceschini-a in pa dva neduhovna. Prišli so do glavnega mesta v Kordofanu, „El Obeid“, in so bili prav prijazno sprejeti. Ondi vstanovljeni misijonski stan ima že 24 gojencev. Misijonarji so imeli cerkvico, pa ne še pokopališa; toraj je o. prednik Karčereri namenil kupiti v ta namen nekaj zemljiša. Zadevno zemljiše pa je bilo lastina sina umerlega kordofanskega kralja Kandjara-kalifa. Prednik mu je naznanil svojo željo in ponudil mu 20 medžidij (turških tolarjev), princ pa je prišel sam v misijonsko staniše in je rekel: „Gospodje! človek po smerti ima pravico do zemlje, ker je iz zemlje narejen, zemlja je lastina Božja in mertvih. Vi storite dobro delo in jest hočem pri tem deležen biti.“ Daroval je v ta namen zemljiše, ki obsega 25000 štirjaških metrov (čez 7500 štirj. čevljev).

D. V Hartumu ima ta misijon že veliko misijonsko poslopje s kapelo in vertom, kakor je znano. Tamkaj biva sedaj gosp. provikar, pa gg.: Paskal Fiore (poprej kanonik Transki), prihodnji superijor hartumškega misijonskega staniša; o. Pij Hadrijan iz Abisnije, trije lajiki: Joh. Rozzi, Alb. Filipini in Ferd. Basanetti.

Prednica pri redovnicah sv. Jožefa je Josefina Tabrani iz Jeruzalema, potem Magdalena Karakasijan iz Erzera v Armeniji, Germana Assuad iz Allepa, pa 15 sester, ki so vse zamurke, več del iz vstava ranjc. g. Mazza-ta v Veroni.

Po naj bolj novih naznanilih v Hartumu vse, kar je katoliškega, hiti k arabskim pridigam in k ss. zakramentom. Binkoštni dan je provikar 35 oseb birmal.

V 22 dnéh jih je 96 spoved in sv. Obhajilo opravilo. (To je veliko v mestu, ki ima primeroma prav malo katoličanov.) 9. rožn. se je pričela dekliška šola.

Misijonska kapela je pa veliko premajhna za poslušavstvo pri pridigah, k katerim hodijo tudi greki in kopti; toraj je provikar misel sprožil, da bi se zidala veči cerkev in je povabil vernike k darovanju v ta namen. V malo dnevih je bilo podpisanih že 6000 frankov. Prav prijazen misijonu je véliki poglavar Izmail-paša v Hartumu, čegar oblast sega do Nilovih virov. Ponudil je provikarju za popotvanje k misijonišu El-Obeid v Kordofanu parobrod do Tura-el-Khadara, spremil ga bode osebno do tje gori in pozneje tudi v Gondokoro. Z njim pojdeti so. Karčereri in Pij, pa 4 zamurske učenice za šolo v El-Obeidu.

V začetku vel. serp. je šla iz Kaire proti Hartumu nova odprava pod vodstvom g. Jan. Posi-a. Izmed teh dve arabski redovnici govorite popolnoma tudi turški jezik, kar je za Hartum posebno koristno.

Mesca oktob. se verne provikar v Hartum, in nekoliko pozneje bode popotoval v Gondokoro.

Iz vsega se vidi, da molitev družnikov za spreobrnjenje zamurcev pričanja obilniši sad roditi.

Rimsko mesto.

(Spisal humoristično Val. Gašperšič.)

L' Italia che il mar circonda.

E l' Apenin divide — — — — — Dante.

Od stare Bolonje do lepe Firenze vlak beži. Visoki stolpi, velikanske cerkve, prvi griči apeninski, in na enem imenitna cerkev „Santuario“ se ob levi vzdigujejo, ob deani pa se razširja rodovitno polje proti Ferrari, zavoljo tega se imenuje Bolonja „la grassa“ (tolsta, rodovitna).

Na apeninah smo. Zmiraj vikši do Pistoje, potem doli vsak trenutek nam se krasne slike apeninskega sveta razodevajo došedši pa v Firenze, zagledamo kinč prezale toškanske zemlje. Naprej memo jezera „lacus Trasimenus“, Perugije, Folinje poleg Tibere do „Monte Rotondo“ gre zmiraj v sredi hribov naša pot. Razmaknejo se hribi, in ko smo se 18 ur od Firenze vozili, kmalu kmalu krič „Roma, Roma“ v vlaku zadoni. Stopimo iz štacijona, gledamo, kje je Rim; Rima ni; ober-nemo se proti zahodu (Rim je proti jugu), vidimo „Porta Pia“, Piševe vrata, kjer so bili Lahi v Rim proderli; od tod derži ena cesta doli med lepim angleškim vertom; od daleč se hribci vidijo; Porta Pia je bila tudi tista, skoz katero so Francozi marširali zmagavši Garibalda. Blizu tam stoji ena narlepših cerkev Sv. Maria di Vittoria (M. D. zmagovalka); na severni strani je polje, imenovano „Campo pretoriano“, kjer novo Romo zidaje. Gledamo proti vzhodu, vidimo na gorici veliko cerkev „St. Maria Maggiore“ (Marija Snežnica) z visokim stolpom; dalje gremo po klancu doli, pride-mo na homec Kvirinal v mesto; od sv. Marije Snežnice dalje po herbtu doidemo do „Porta St. Lorenzo“. Od tod ena steza na levo gre do Campo Santo (pokopališe) in do cerkve st. Lorenca. Od vrat sv. Lorenca naravno prihajamo do bazilike s. Janeza v Lateranu; od tod po klancu doli se kmalo najdemo na homcu „Esquillino“ (St. Pietro Montorio), kjer stoji bazilika sv. Petra v železji (in vinculis) in cerkev st. Petra v ječi; hitro smo tudi na Campidoli (Kapitolu) in naš grič se zasučé tako, da stoječi na Kapitolu gledamo v „Forum Romanum“ (Rimski terg) kakor v široko jame. Zaj pa gremo v mesto do Tibere čez most v Trastevere (unkraj Tibere); tukaj vidimo homec Vatikanski, kateri se zadi za Vatikanom steza proti Tiberi, tako da nad Vatikanom in koncem Vatikanskim ena steza pelje proti mu-

zeju „Clementino“ v Vatikanu; homec se imenuje „Mons Janiculus“, kjer imamo radosten razgled na Volske in Sabinske hribe; ne daleko od tod vidimo hrib „monte Aventino.“ (Dalje naal.)

Iz Ljubljane. Dobrodelnost. Po želji ranjcega gosp. A. Lesarja so njegovi starši in dediči čez 3000 gl. razdelili v dobrotne namene, tako n. pr.: Za eno dijaško vstanovo 1000 gl.; za Ribnico 600 gl.; za afrik. misijon 200 gl.; za mil. škofa Mraka 200 gl.; za stoljno cerkev 200 gl.; za Soderšico 300 gl.; za slov. Matico 400 gl.; za uboge v Sušji 200 gl.

— **Petdesetletnica.** Prečastiti o. Benvenut Crobath, definitor, dosluženi gimnaz. profesor in oskerbnik v mestni bolnišnici, poslavljeni z zlatim križem za zasluge itd., rojeni 6. pros. 1805 v Stražišu, v red sv. Franciška strict. observ. stopili 10. sept. 1823, obljubo storili 14. kim. 1826, posvečeni 28. kim. 1828, so toraj 10. t. m. obhajali petdesetletnico, odkar so prejeli redovno obleko. Bog jih ohrani še mnogo lét redu in škofiji! —

— **Pri prihodnjih volitvah** bode možém treba velike stanovitnosti, sakaj „Vaterland“ piše, da iz vsih dežel prihajajo pritožbe čez birokratiške agitacije in počenjanja naših nasprotnikov in čez zadržke, ki se stavijo federalistiški stranki. Katoličanje ne smejo nikoli pozabiti, da se žuga še z novim prekucevanjem v verskih rečéh, in da „nemški“ in „mladoslovenski“ poslanci bojo delali zoper katol. Cerkev, da tedaj takim glasove dati bi se reklo zoper svojo lastno vero in Cerkev delati. Zastran vdeleževanja katoliško federalistiške stranke pri državnem zboru pravijo tako: kolikor bolj bode birokracija pri volitvah svobodo zatirala, toliko manj gotovo je, da bi federalistiški in katoliški poslanci šli v državni zbor. Tega neudeleževanja ravno se pa ustaviki narboj bojé. —

— **Je-li zdrava pamet v čerkah ali v glavi?** „Narod“ pripoveduje najprej o póstarni gospej, ki se pravi, da je imela polno glavo romanov, potlej o nekem profesorji in časniškem dopisovalcu, ki je imel polno glavo kemije in liberalizma. Oba sta bila tedaj izmed „omikanih“, on pa je zapustil ženo in ona moža, se vé, da ne iz najbolj „omikanih“ namenov, in potegnila sta jo v Ameriko. O teh dveh nadturških pujsih „Nar.“ nima hujši graje, razun da sta „čuden ljubezenski par“. Potem pa „Narod“ na greben deva možá, vse skozi poštenega, ki mu ne vé prav nič očitati; zato se je pa nekatere reči izmislil, ki bi mu pa nič ne bile v sramoto, ako bi bile tudi res. Pravi, da je bil pri nekem grofu v mladosti 20 lét pastir (laž), da je vzel farovško kuharico za ženo (se je „Nar.“ zlagal); zdaj pa je posestnik in med manjšimi trgovci (je to mar sramota po „narodovsko“?), pa da se je že v poznejših letih vsak dan po eno čerko učil svoje ime pisati (laž). Dalje se je „Nar.“ bravcem zlagal, da ta mož brati ne zna. V drugič je bravce nalagal, da mu „pobožnjaki“ tega društva na ušesa natrobijo, kakošen strašen poštalenc je „Nar.“ Tretjič ta ošabni list ude katoliške družbe nespodobno zmérja. In s čim se je g. P. tako hudo pregrešil, da ga „Narod“ tako obdeluje? Z ničimur drugim ne kakor da je odkrito razodel svojo nevoljo nad nesramnostmi, ki jih ta neslovenski list med Slovence trosi. Rečemo po pravici „neslovensk“, kajti vsa njegova politika je nekatoliška, ko so Slovenci vsi katoliški; je bizmarkovska in altkatoliška, ko katoličani za te spake nič ne marajo; je zoperpapeška, ko so vsi Slovenci zunaj nemakutarjev z nadstotisučerimi podpisi se za sv. Očeta izrekli.

Goriške javne šole so zdaj že vse končane. Ljudske so se imele končati še le 13. t. m., ali zarad kozic, ki so spet malo huje, ko prej, so se končale 1. sept.

— Srednji šoli, gimnazija in realka, ste že zaperti, — ta od 22., una od 27. avg. — Gimnazija je štela o začetku leta 268, konec leta 253 učencev; Slovencev med njimi 137. Preskušnjo zrelosti je opravilo 10 učencev, med njimi 4 izverstno. — V realko je bilo sprejetih 276, ostalo je do konca leta 236 učencev. Slovencev je 66. (Gl.)

Vprašanje.

Ko smo po duhovnih vajah zborovali zastran katoliško-političnega lista, zmenili smo se, da sl. odbor do gg. dekanov pošlje „Poziv!“ — valed kterega bi se konservativci vsakega dekanata pomenili, pozvedili in podpisali, koliko misli kateri darovati za list, in da naj bi se počez zvedilo, koliko je v vsakem kraju upati naročnikov na list. Ta pot bil je spoznan za najboljši in najkrajši.

Željno pričakujemo dotičnega poziva: — ga li misli sl. odbor kmalu razposlati?

Eden v imenu njih več.

Odgovor.

Poziv je nekaj že razposlan, nekaj se razpošilja urno, kar je moč; samo želeli je, da naj bi povsod delali z veliko naglico — tudi ko bi poziva morebiti še ne imeli v rokah, ker glavna reč je že tako znana po časnikih. (Glej „Vabilo“ na koncu lista.)

Razgled po svetu.

V Pragi se je 30. vel. serpana pričela obhajati pre-slavna 900letnica praškega škofijstva. Ob 9 je nadvzvišeni kardinal s slovesnim spremstvom prišel v pervostoljno cerkev sv. Vida posvetit velik oltar. Po posvečenju je kardinal maševal na tem altari. Vse ljudstvo je bilo veselo, da je v častljivo obnovljeni cerkvi zopet moglo Boga moliti. V večer tega dne in naslednje jutro so vsi zvonovi po mestu slovesnost oznanovali. Angeljsko nedeljo ob 9 je šel velik obhod duhovstva in ljudstva iz nadškofije v pervostoljno cerkev. Budějoviški mil. škof je potem v pridigi skazoval, kako je češka cerkev vselej od svojega začetka bivala pod posebno močnim varstvom Božjim, in kako se boče tudi v prihodnje ravno s to pomočjo tolažila. Pojasnil je ob kratkem zgodovino spreobrnjenja češkega naroda, in bolj se je mudil pri raznih preganjanjih, v kterih bi brez pomoči Božje cerkve bila morala zgubiti se? Praška škofija je imela od svojega pričetka 27 škofov in za njimi ravno toliko nadškofov, kakor je govornik povedal. Po pridigi je imel kardinal pontifikalno mašo. Po maši je pridigal v nemškem jeziku mogunški škof Keteller po besedah: „Verujem v sveto vesoljno cerkev.“ Odgovoril je na vprašani: „Odkod je to, da je češka cerkev čez 900 lét še ohranjena, in kaj je vzrok, da katoliška Cerkev čez 18 sto lét še biva, akoravne so se naj strašnejši viharji vanjo upirali. Vzrok: ker je ko vérna hči bila sklenjena z rimsko cerkvijo, svojo glavo, in ker kat. Cerkev ima obljubo, da ostane do konca sveta... Štirih napadov na Cerkev omenja: 1. Napad divjega nasilstva, 2. krivoversta, 3. ljuških strast, in zmote naj novejši dobe, ko se ljudje pehajo vse Božje postave podvreči „maliku“ „vsemogočne“ države. Popoldne so bile pontifikalne večernice, v ponedeljek pa je bilo v pričujočnosti obeh slavnih gostov in velikega mnoštva duhovnov pontifikalno duhovno opravilo za vse ranje škofo in vernike cerkvene provincije.

Drugo nedeljo zlate slovesnosti, 7. sept., je v št. Viški cerkvi pridigal ob 9 dopoldne v češkem jeziku prošt Višehradski gosp. Vac Štulc o potrebi sv. vero ohraniti. Zakaj, kako in zoper koga se mora vera ohraniti, zlasti v našem času? Te prašanja je slavni

govornik pojasnil z navadno spretnostjo. Skazal je, da vera je luč življenja, živež duše, studenec vsih duhovnih dobrót in mati vsih čednost, in pojasnil, kako vertoglavno delajo tisti, ki so nastavili ljudstvo za vero oslepiti, in ljudem ponujajo kalne mlakuže namesto bistrega studenca. Čversto je spodbudoval poslušavce, da naj se varujejo taci lažnjivi prerokov in naj ohranijo sv. vero, ki je skoz 900, pač 1000 lét skazovala toliko dobrotno moč. Po veliki maši Litomeriškega škofa pa je Reziński škof Senestrej v nemški pridigi razodel veselje, da Praška nadškofija, ki je hči Reziške, je dospela do tolike slave. Pojasnil je potem vesoljnost in edinost sv. Cerkve. — Popoldne je množica ljudstva iz več krajev v obhodih prišla skupaj in g. kanonik Koči je primérial nekdanji stan na Češkem, kakor je bil pred 900 leti, s tim kakor je dandanašnji, ter dopovedoval koristi, ki jih ima dežela v duhovnem in telesnem oziru od škofijstva. — Tretjo nedeljo, 14. t. m., boče pridigal jutraj kanonik Kulda češki, nemški popoldne pa prošt Würfel, in popoldne po dospelih procesijah kan. Ehrenberger v češkem jeziku.

Razne novice. Laški general Lomarmora je v neki brošuri razodel, kako potuhnjeno sta Prus in Lah pred vojsko l. 1866 Avstriji za herbdom zveze delala. Tako nečedno počenjanje, menijo, boče cesarja Vilhelma in Viktor Emanvela odvernilo od obiskovanja na Dunaju. Kdo vé? Rudečica je cvetlica, ki zmiraj redkeje cvetè! — Lahko je, da se Viktor-Emanvel in Bizmark v Berlinu pomenita, kako bi še kaj Avstriji za herbdom žogo bila, in da bi bila igra popolnoma, pa sta potem zmožna tudi še na Dunaju „kompliment“ narediti! — Karlovci na Španjskem so jeli bolj naglo in z veliko serčnostjo napredovati. Vzeli so republikancem tehtno terdnjavo Estella in več manjših krajev, v Navari oblegajo Pampeluno; v gornji Aragoniji so prišli v Irenjo in Artezo.

Ognjenost, s kakoršno vradnije po Češkem zabranujejo konservativne shode, je vzrok, da se katoliška reč še bolj razširja. Te dni je samo z ene okrajine iz tacega razloga pristopilo 80 novih udov h katoliško-politiški družbi. — V poslednjih časih se kalí prijateljstvo med Avstrijo in otomansko državo; obojna poslanca sta zapustila svoji mesti. — Francija ima v polovici tega mesca biti rešena svojih gostov, pruskih vojakov, kteri so nektare terdnjave imeli toliko časa v obsedi, da so Francozi spolnili vse pogoje, ki so jih jim bili njih zmagovalci naložili. 5. sept. so plačali Nemčiji zadnjih 263,466.000 frankov. — V Madridu je 7. sept. od velikašev izvoljen Kastelar za predsednika izvrševalne oblasti. Naznanil je, da bo zastopal zvezno republiko (zvezo posameznih republik) in edinost domovine. — Na Perzijanskem se je roparstvo silo razširilo ta čas ko so njih šahu po Evropi kadilo žgali; več vasi imajo roparji v oblasti, ki so se kar po vojaško vravnali in tudi že z rednimi vojaki topli. Vse je želelo, naj gospodar domu pride, da red napravi. — Duhovstvo v Fuldi je svojemu od vlade divjaško preganjanemu škofu izročilo prelepo adresu. Petdesetletnika duhovna in 25letnika škofa bi ti „lihtmännerji“ škofa ali za denar oglobili ali pa na tri mesce v ječo zaperli! — Kolera na Dunaju še precej gospoduje; od 6. do 7. septembra jih je (razun bolnišnic) zbolelo 70. Tudi okoli Dunaja hudo udeluje. — V Galiciji je med 1. in 15. avgustom zbolelo 33.200 oseb in umerlo 17,654, kar je znano; misli se pa, da v resnici jih je veliko več. Na Pruskem, Parakem i. d. jih je veliko pobrala.

Prusko napihnjeno „omnipotenciarstvo“ je že dva škofa oglobilo, ker sta bolj pokorna Cerkvi in Bogu, kakor pa bizmarkovstvu: nadškofa Ledohovskega za 200 tolarjev, ali pa na 4 mesce v ječo, in škofa Kött a v

Fuldi za 400 tol. Njuna pregreha je ta, ker sta duhovne pastirje postavljala brez državnega odobrenja.

Mladenski list „Bund“ na Dunaju naznanuje, da katoliška mladina po Nemškem zmiraj bolj očitno razodeva svoje katoliško prepričanje, in da se to toliko izdatniše godi, se zbirajo študentje v katoliške družbe. K drugim že bivajočim študentskim družbam je v Bonu pricvetla družba „Bavaria“; druga družba se razvija v Freiburgu na Breisgavskem. Katoliška Cerkev se naj lepše razcveta, kadar preganjanje terpi, to je poterjena resnica.

Tudi v Carigradu, glavnem mestu otomanskega deržavstva, je vstanovljena družba katoliških mladenčev, ktera je v vedni zvezi s katoliško družbo italijanskih mladenčev. Pervo slovesno opravilo je imela v god papeževe 25letnice 17. julija v frančiškanski cerkvi Marije D. na Peri. S stolpa se je vila papeževa zastava in ob cerkvenih vratih so bili razpeti avstrijski gerbi in zastava. Velika množica ljudi se je vdeležila te slovesnosti.

Švicarski turki hočejo zveste katoliške duhovne izstradati. Že štiri mesce je, kar so jim prihodke umaknili, pa to tem „omikovalcem“ še ni zadosti: v okrajini Jura so prepovedali tudi darove pobirati za stradajoče duhovne. Tako dela „liberalizem“, on ubijavce, požigavce in prešestnike po ječah debeli in pase; zveste duhovne pa boče do smerti izstradati — zato, ker si ne upajo izdajavsko delati in svoje dolžnosti prelomiti!

Duhovske spremembe.

V Lavantinski škofiji: Č. g. Janez Lenart pride za namestnika v Kapele pri Brežicah; č. g. Lorenc Janžekovič za l. kaplana v Reichenburg; in č. g. Valentin Tamše za kaplana v Loko; č. g. Anton Rodošek ostane kaplan v Ročici. Fara sv. Antona na Pohorju je do 14. oktobra t. l. razpisana.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta: G. Ant. Lovšin 1 gld. 25 kr. star. den. v sr. — Iz Blagovice 3 gl.

Za afrikanski misijon: Uršula Škedl 1 gld. — G. A. Lovšin 1 gl. — Neimenovana 3 gl. — Starši ranjc. profes. Lesarja 200 gl.

Za misijon v Bulgariji: Iz Blagovice 1 gl. 50 kr.

Za misijon v Bosni: Iz Blagovice 1 gl. 50 kr.

Za mil. škofa Mraka: Starši ranjc. profesorja Lesarja po njegovi želji 200 gld.

Za Božji grob v Jeruzalemu: Iz Blagovice 2 gl.

Za pogorelce v Vinici: Iz Dolenje vasi farmani z g. duh. pastirjem 3 gl. — Iz Smlednika 7 gl. — P. n. gosp. kan. J. Volc 5 gl.

Za Dolence s točo poškodovane: G. Fužinski oskerbnik 50 kr. — S Podlipe farmani z duhovnim pastirjem 5 gl. — V fari Mošenjski nabranih 14 gold. 13 kr. — Od Gorjanov po č. g. fajm. 31 gl. — Iz Mavčič 13 gl. po g. Očetu. — Farmani sv. Marjete v Horjulu z gg. duhovnima 13 gl. — Št. Magdalenci 3 gl. — Sosečani podružnice v Premskovem poleg Kranja 12 gl. — Z Vač 20 gl. — Iz Cerkelj 55 gl. — Preč. g. kanon. Kr. 10 gl. (Berž ko moč poslati.) — Mokarica 1 gl. — Fara Lesce po čast. gosp. pastirju 12 gl. — Od sv. Jakopa pri Savi po g. fajm. 5 gl. — Iz Harij več ljudi 3 gl 15 kr.; č. g. Ant. Ponikvar 2 gl. 5 kr. Po č. g. Dolencu 1 gl. — Iz Bohinjske Bele gosp. duhovni pastir s čedo 12 gl. — Iz Blagovice 10 gl. — Iz Dolenje vasi farmani s Pastirjem 10 gl. — Iz Brezniške fare 34 gl. 40 kr.

Za pogorelce v Bišči vasi. Iz Blagovice 2 gold. — Iz Dolenje vasi farmani s č. g. fajm. 3 gl. — Preč. g. kan. J. Volc 5 gl. — Z Vač po č. g. fajm. 3 gl. — Iz Cerkelj 16 gl. — J. D. v B. 5 gl. — Neimenovana dobrotnica 10 gl. — Mokarica 1 gl.

Iz Teržiča po č. g. fajm. 23 gl.: „za Dolenjce s točo poškod., zlasti za pogorelce v Bišči vasi.“

Iz Ljubljane. Ker se „Vabilo“ zarad časnika ne more tako naglo na vse strani razposiljati, kakor bi bilo treba; toraj bodi pridjano tukaj. V sleherni dekaniji naj se prej ko moč stori primerno temu klicu in naj se berž odboru pošlje nasledek.

V a b i l o.

Morebiti se nikdar Slovenci niso tolikanj čutili, kako živo jim je potreben katolišk političen list, po starem priljubljenem geslu „za vero, dom, cesarja“, kolikor čutimo sedanjí čas, kadar nam pretijo od ene strani nemški vstavovérce, od ene pa domači slovenski liberalci. Eni in drugi pačijo zdrave pojme o vsem tem, kar je za pravi razvoj našega naroda, kakor vse Avstrije, neogibno potreba. Iz teh vzrokov so se bili sošli nekteri domoljubi v Ljubljani, in vstanovil se je odbor, kateri naj v ta namen dela priprave ter obrača tako, da izhaja političen list „Slovenija“, kot glasilo prave stranke slovenske. pričenši s prihodnjim mescem po trikrat na teden, od novega leta 1874 pa vsaki dan. Radostni povemo, da so nekteri kot prvi pomoček že podpisali in eni tudi že darovali precej zdatno podporo. Toda slaba je z listom, kateri se ne vzderžuje sam po svojih naročnikih! Ker je vsa ta reč znana že po „Novicah“ in po „Zgodnji Danici“, Vas toraj začasni odbor prijazno vabi, blagovolite to-le vabilo po svojem okrogu razposlati duhovskim, pa tudi svetovnim domoljubom, in število podpornikov z dotičnimi zneski, pa tudi naročnikov, sedaj še brez naročnine, poslati odboru vsaj do 20. t. m.

Perve tri mesce utegne list stati dva goldinarja. Pozneje se bode cena ravnala po naročbi.

Komur je mar geslo: „Vse za vero, dom, cesarja“, ta naj se koj in krepko poprime versko-narodnega dela!

V Ljubljani 4. septembra 1873.

Odbor.